

A. Winning Runo

**FRSSTAT.
MILINGS.
BUTTEN**

jurisconsultos foros

ERSTATNINGSRETEN

er sat med Times og trykt i Winds Bogtrykkeri A/S, Haderslev

Bogbinderarbejdet er udført af
Carl Nielsens Bogbinderi, Odense

ISBN 87-574-0613-8

FORORD

I nærværende 3. udgave er foretaget de tilføjelser og ændringer, som det har været naturligt at foretage under hensyn til fremkomsten af ny lovgivning, litteratur og domspraksis siden 2. udgaven fra 1971. Ajourføringen er sket indtil den 1. januar 1976. Endvidere er teksten for en del afsnits vedkommende omarbejdet væsentligt. Stud. jur. Sysette Vinding Kruse har givet mig udmærket bistand med hensyn til revision af registrene.

A. Vinding Kruse

INDHOLDSFORTEGNELSE

- § 1. *Hovedtræk af erstatningsrettens historiske udvikling* (7-18)
 - I. Almindelige udviklingslinier (7-13)
 - II. Dansk ret (14-16)
 - III. Nutid og fremtid i erstatningsretten (16-18)
- § 2. *Erstatningsrettens grundbegreber og plads i retssystemet* (19-33)
 - I. Erstatningsreglernes samfundsmæssige funktion (19-25)
 - II. Erstatningskravets afgrænsning over for beslægtede krav (26-29)
 - III. Erstatningsansvaret i kontraktsforhold (29-31)
 - IV. Erstatningsretten og spørgsmålet om, hvilke retsgoder der er retsbeskyttede (31-32)
 - V. Erstatningsrettens systematik (32-33)
- § 3. *Den traditionelle culparegel og retsstridighedslæren* (34-61)
 - I. Culpareglens hovedindhold (34-35)
 - II. Retsstridighedslæren (35-44)
 - A. Udviklingen i dansk (og norsk) retsteori (35-39)
 - B. Retsstridighedslærens værdi (39-44)
 - III. Særligt om de objektive ansvarsfrihedsgrunde (45-61)
 - A. Nødværge og anden lovlig retshåndhævelse (45-47)
 - B. Nødret og ekspropriation (47-50)
 - C. Samtykke og accept af risiko (51-58)
 - D. Uanmodet forretningsførelse (58-61)
 - E. Udøvelse af subjektive rettigheder (61)
- § 4. *Uforsvarlighed og tilregnelser* (62-68)
- § 5. *Teoretiske synspunkter vedrørende culpareglens uforsvarlighedsbetingelse, adækvansbegrænsningen og det objektive ansvar* (69-80)
- § 6. *Culpareglens samfundsmæssige funktion* (81-114)
 - I. Generelle bemærkninger om den traditionelle culparegel (81-88)
 - II. Reale og retsideelle hensyn bag culpareglen (88-89)
 - III. De enkelte hensyn (90-114)
 - A. Culpareglens præventionsvirkning. Erstatning og straf (90-99)
 - B. Genoprettelseshensynet (99-100)
 - C. Risikosynspunktet. Erstatning og forsikring (100-105)
 - D. Retstekniske hensyn (105-108)
 - E. Hensynet til de ansvarlige (108-112)
 - IV. Konklusioner (113-114)

§ 7. *Culpaprincippets anvendelse i forskellige tilfældegrupper* (115–143)

- I. Indledning (115)
- II. Spørgsmålet om integritetskrænkelse særlige stilling (115–117)
- III. Lovregler (118–124)
 - A. Lovbestemmelser om culpaansvar (118)
 - B. Lovbestemmelser, der alene pålægger straf (118–124)
- IV. Sædvaner (124–127)
- V. Retspraksis i øvrigt og forholdets natur (127–143)
 - A. Indledning (127–128)
 - B. Den almindelige culpanorm (128–130)
 - C. Hvor streng bør culpanormen være? (130–134)
 - D. Interesseafvejningsprincippets betydning for culpareglen (134–138)
 - E. Rådgivning og professionsansvar (138–143)

§ 8. *Ansvar for undladelser* (144–159)

- I. Problemstillingen (144–147)
- II. Reale hensyn (147–149)
- III. Forskellige ansvarstilfælde (149–159)
 - A. Lovgivningen (149–151)
 - B. Farer, der udgår fra en persons magtområde (152–155)
 - C. Offentlige tjenesteforhold (155–156)
 - D. Tilfælde, hvor der foreligger en særlig omsorgspligt (157–159)

§ 9. *Tilregneligheden* (160–167)

§ 10. *Grovere skyldformers betydning i erstatningsretten* (168–174)

- I. Indledning (168)
- II. Grovere skyld som selvstændig erstatningsbetingelse (168–169)
- III. Kan skadehensigt gøre en ellers lovlig handling retsstridig? (169–172)
- IV. Bør culpareglen suppleres med regler om bod? (173–174)

§ 11. *Årsagssammenhæng og adækvans* (175–211)

- I. Indledning (175–176)
- II. Årsagsbetingelsen (176–196)
 - A. Problemstillingen (176–182)
 - B. Reale hensyn (182–184)
 - C. Nogle tilfældegrupper (184–196)
 1. Beviset for årsagssammenhæng (184–185)
 2. Årsagskategorier (185)
 3. Særligt om de konkurrerende skadesårsager (185–191)
 4. Særlige spørgsmål i forbindelse med flere mulige, ansvarlige skadevoldere (191–196)
- III. Adækvansbetingelsen (196–211)
 - A. Den traditionelle adækvanslære (196–200)
 - B. Reale hensyn (200–203)
 1. Præventionshensynet (200)
 2. Bevishensyn (200–201)

3. Retsfølelsen (201)

4. Genoprettelseshensynet (201)

5. Risikohensyn (201–203)

C. Adækvanskriteriet der bygger på handlingens farlige egenskaber. Dansk domspraksis (203–208)

D. Adækvansbegrænsningen som lempelsesregel (208–209)

E. Skal tabet være adækvat? (209–211)

F. Adækvanslæren og de retsbeskyttede interesser (211)

§ 12. *Indledende bemærkninger om de strengere ansvarsregler* (212–227)

I. Retsudviklingen (212–215)

II. Forskellige typer af strengere ansvarsregler (215–218)

A. Skærpelse af culpareglen (215–216)

B. Principal- eller husbondansvaret (216)

C. Vis major-ansvaret (216–217)

D. Objektive ansvarsregler (217–218)

III. Behovet for strengere ansvarsregler. Det legislative problem (219–227)

A. Hvor stort er behovet? (219–220)

B. Det legislative problem (220–226)

C. Undtagelser fra det objektive ansvar (226–227)

1. Accept af risiko (226–227)

2. Egen skyld (227)

§ 13. *Arbejdsgiveransvaret (Husbondansvaret eller principalansvaret)* (228–242)

I. Retsudviklingen. Fremmed ret (228–230)

II. Arbejdsgiveransvarets begrundelse (230–232)

III. DL 3–19–2 (232–242)

A. Hvilke medhjælpere omfatter bestemmelsen? (232–234)

B. Hvem påhviler ansvaret? (234–237)

C. Hvilke handlinger omfattes af ansvaret? (237–241)

1. Culpa fra medhjælperens side (237–238)

2. Under udførelsen af tjenesten (238–241)

D. Forholdet mellem skadelidte, skadevolderen og principalen (241–242)

§ 14. *Specielle regler om arbejdsgiveransvar* (243–246)

I. Søloven og færdselsloven (243)

II. Kontraktforhold (243–244)

III. Principalansvaret i offentligretlige forhold (244–246)

§ 15. *Ansvar for skade voldt af dyr* (247–254)

I. Indledning (247)

II. Hunde (248–250)

III. Heste og kreaturer (251–253)

A. Mark- og vejfredslov (251–252)

B. DL 6–10–2, 3 og 5 (252–253)

IV. Vilde dyr (253–254)

- § 16. *Ansvar for trafikskader* (255–268)
- I. Indledning (255–256)
 - II. Motoransvaret (256–264)
 - A. Gældende ret (256–262)
 1. Ansvarsreglens indhold (256–258)
 2. Området for ansvarsreglen (258–260)
 3. Hvem påhviler ansvaret efter § 65? (260–262)
 - B. Det legislative problem (262–264)
 - III. Ansvaret for jernbaner (264–267)
 - IV. Ansvaret for luftfartøjer (267–268)
- § 17. *Ansvar for maskiner, driftsmateriel og industrielle anlæg. Produktansvar* (269–285)
- I. Lovgivningen (269–270)
 - II. Retspraksis og forholdets natur (271–279)
 - III. Produktansvaret (279–285)
 - A. Indledning (279–280)
 - B. Definitioner (280)
 - C. Ansvarsgrundlaget (281–282)
 1. Culpaansvaret (281)
 2. Melleghandleransvaret (281)
 3. Garantiansvaret (281–282)
 - a. Klar garanti (281)
 - b. Almindelig garanti (281)
 - c. Stiltiende garanti (281)
 4. Objektivt ansvar for producent (282)
 - D. Tilfældegrupper (282–284)
 1. Instruktionsfejl (282)
 2. Fejludlevering (282)
 3. Forureninger (282–283)
 4. Syge husdyr (283)
 5. Konstruktionsfejl (283)
 6. Fabrikationsfejl (283)
 7. Forkert behandling af produktet (283)
 8. Systemskader (283)
 9. Udviklingsskader (283–284)
 - E. Det legislative problem (284–285)
- § 18. *Skader forvoldt ved brugen af fast ejendom* (286–300)
- I. Indledning (286–288)
 - II. Enkeltstående skadetilføjelser (288–300)
- § 19. *Råden over andres formuegoder. Restitutionskrav* (301–332)
- I. Problemstillingen (301–303)
 - A. Ond tro (301–303)
 - B. God tro (303)
 - II. Den romanistiske berigelsesgrundsætning (304–306)
- III. Berigelsesgrundsætningens skæbne i dansk retsteori (306–317)
- A. Berigelsesgrundsætningen som formel hjemmel for restitutionskravene (310)
 - B. Berigelsesgrundsætningen som materiel retsregel (310–311)
 - C. Berigelsesprincippet som begrundelse for restitutionskravene (311–313)
 - D. Berigelsen som målestok for kravet (313–317)
- IV. Gældende dansk ret (317–332)
- A. Lovgivningen (317–323)
 1. Lov om borteblevne (317–319)
 2. Konkurslovens og ægteskabslovens afkræftelsesregler (319–321)
 3. DL 5–6–9 og 5–8–6. Rpl § 641 (321–322)
 4. ML §§ 44 og 65 (322–323)
 5. Ophavsretslovens § 56 og fotografilovens § 18 (323)
 - B. Retspraksis (323–326)
 - C. Formuegodets ødelæggelse eller forringelse (326–329)
 - D. Særligt om omsætningsadkomst (329–332)
- § 20. *De erstatningsretligt beskyttede interesser* (333–356)
- I. Indledning (333–340)
 - II. Særligt om personskade (340–344)
 - III. Særligt om tingsskade (344–354)
 - A. Synspunkter og reale hensyn (344–348)
 - B. Konklusioner og domspraksis (348–354)
 1. Rådighedsret til tingen (349–350)
 2. Faren for tingen (350)
 3. Kreditorer, forretningsforbindelser og kunder (350–352)
 4. Ansatte (352–354)
 - IV. Særligt om skade på fordringsrettigheder (354–355)
 - V. Afslutning (355–356)
- § 21. *Flere erstatningsansvarlige* (357–366)
- I. Ansvaret over for skadelidte (357–361)
 - II. Opgøret mellem de ansvarlige (361–366)
 - A. Indledning (361–362)
 - B. Tilfælde, hvor alle er ansvarlige efter den almindelige culparegel (362–363)
 - C. Regressen mellem arbejdsgiver og arbejdstager (363–364)
 - D. Andre kombinationer mellem culpaansvar og strengere ansvarsregler (364–365)
 - E. Regressen mellem flere, der alle hæfter efter strengere ansvarsregler (365)
 - F. Regressens gennemførelse (365–366)
- § 22. *Skadelidendes medvirken* (367–389)
- I. Indledning (367–368)
 - II. Begreb og begrundelse (368–373)

- III. Egen skyld og dermed beslægtet medvirken (373–378)
 - A. I forhold til culpaansvar og præsumptionsansvar (373–376)
 - B. Egen skyld i forhold til principalansvar og objektivt ansvar (377–378)
 - 1. DL 3–19–2 (377)
 - 2. Objektive ansvarsregler (377–378)
 - IV. Identifikation (378–383)
 - V. Skadelidendes medvirken uden culpa (383–385)
 - VI. Skadelidendes pligt til at begrænse tabet (386–387)
 - VII. Gensidig skadeforvoldelse (387–389)
- § 23. *Skaden og tabet. Ikke-økonomisk skade* (390–414)
- I. Indledning (390–391)
 - II. Økonomisk skade (391–395)
 - A. Beregning (391–394)
 - B. Skal der ydes fuld erstatning for økonomisk tab? (394–395)
 - III. Compensatio lucri cum damno (395–398)
 - IV. Bør skadevolderen afgive sin berigelse? (398–399)
 - V. Ikke-økonomisk (ideel) skade (399–414)
 - A. Historisk udvikling (399–400)
 - B. Afgrænsning over for økonomisk skade (400–403)
 - C. Gældende ret (403–414)
 - 1. Ikrafttrædelseslovens § 15 (403–404)
 - 2. § 15's lovpolitiske baggrund (404–407)
 - 3. Fortolkning af § 15 (408–411)
 - 4. Særligt om radio- og fjernsynsudsendelser (411–413)
 - 5. Ikke-økonomisk skade i øvrigt (414)
- § 24. *Tingsskade og anden formueskade* (415–420)
- I. Indledning (415)
 - II. Totalskade (416–417)
 - III. Delskade (417–418)
 - IV. Erstatning for afsavn og driftstab m.v. (418–420)
- § 25. *Personskade* (421–436)
- I. Retsudviklingen (421–422)
 - II. Helbredelsesudgifter (422–423)
 - III. Tabte arbejdsindtægter. Invaliditetserstatning (423–430)
 - A. Midlertidig uarbejdsdygtighed (423–425)
 - B. Vedvarende forringelse af arbejdsevnen (425–430)
 - IV. Lidelse, lyde og vansir (430–431)
 - V. Det legislative spørgsmål (432–436)
- § 26. *Tab af forsørger* (437–454)
- I. Retsudviklingen og lovgrundlaget (437–438)
 - II. Den retlige baggrund (438–439)
 - III. Gældende ret (439–447)
 - IV. Udkast til lov om erstatning for tab ved personskade og tab af forsørger. Betænkning nr. 676 (447–454)

- § 27. *Afledede krav. Sociale ydelser* (455–480)
- I. Problemet (455)
 - II. Private forsikringer (456)
 - III. De sociale forsikringer og andre sociale ydelser (457–474)
 - A. Indledning (457)
 - B. UL i militære værnepligtige (457–461)
 - C. Vaccinationsskader (461–462)
 - D. Invalidepension (462–464)
 - E. Enkepension og hjælp til enker (464–465)
 - F. Folkepension (465–466)
 - G. Børnetilskud (466–467)
 - H. Arbejdsmarkedets tillægspension (467)
 - I. Sygesikring (467–468)
 - J. Dagpenge under sygdom (469–470)
 - K. Revalidering (470–471)
 - L. Erstatning til ofre for forbrydelser (471–473)
 - M. Andre sociale ydelser (473–474)
 - IV. Skadesløsholdelse i medfør af tjenesteforhold (474–477)
 - A. Løn (475–476)
 - B. Pension (476–477)
 - C. Privat hjælp (477)
 - V. Det legislative spørgsmål (477–480)
- § 28. *Begrænsninger og lempelser i erstatningsansvaret. FAL § 25* (481–493)
- I. Indledning (481–482)
 - II. Legale begrænsninger (482)
 - III. Lempelsesregler. FAL § 25 (482–488)
 - IV. Det legislative spørgsmål (488–493)
- § 29. *Erstatningskravets opståen, beskyttelse og overførelse* (494–505)
- I. Opståen og forfaldstid (494–497)
 - II. Erstatningskravs beskyttelse (498–499)
 - III. Erstatningskravs overførlighed (499–505)
 - A. Indledning (499)
 - B. Kreditorforfølgning (499–500)
 - C. Overførsel ved arv (500–503)
 - D. Overdragelse af erstatningskrav (503–504)
 - E. Overførsel gennem ægteskab (504–505)
- Forkortelser* (507–515)
- Sagregister* (517–527)
- Domsregister* (529–543)
- Indholdsfortegnelse* (545–551)